

There are no translations available.

Хама чо дӯкони ранг аст, хама ранг мефурӯшад,

Дили ман ба шиша сӯзад, хама санг мефурӯшад.

Дирӯз, 15 декабри соли чорӣ дар фазои мачозӣ сухбати скайпии ду махлуки муханнас [\[1\]](#)

и сиёсатзадаи мукими Амрико ва Аврупо пахш гардид. Яке, раиси хизби фирорӣ ва манъшудаи нахзат “око”-и гумном ва дигаре шахси мафтунӣ гранди амрикоӣ, ки бо чоҳилӣ ва сахлангорӣ истисноӣ чилванамой менамуданд. Ин “мусохиб” аз доҳили “КАМАЗ” мусохиба ороствааст. Ачиб он аст, ки “блогер”-и навбаромад, ки мукими Амрико ва худро фаъоли сиёсӣ меномад, ба забони тоҷикӣ дуруст сухбат карда наметавонад ва он чӣ, ки аз лексикони ӯ “метаровад”, дар қолаби шеваю лаҳҷаи нимарусиву олами ҷиноӣи ғализ гунҷоиш дорад. Кабирӣ ҳам аз ҳамсухбат кам наомад, кафо намонд, бо шеваи нимаафғониву лаҳҷаи техронӣ рӯнамоӣ кард. Ин дар суратест, ки ҳар ду аз Конститутсия ва Қонуни ҚТ “Дар бораи интиҳобот”, ки танзимгари раванди ҷорабиниҳои муҳими сиёсӣ мебошанд, мутлақан бӯе намебаранд. Бо он ки “блогер” Қаримзода ба забони давлатӣ ва миллии балад нест ва хангоми ироаи матлаб аз шеваю лаҳҷа дар шакли дурусту дағал истифода мекунад, дар тафсири қавонини интиҳоботӣ, наҳваи муборизаи сиёсӣ дар Парлумон, нақши аслии муҳочир дар фазои сиёсӣ ва интиҳоботӣ суханҳои сатҳӣ ва дур аз воқеият дар миён меоварад. Зиёда аз ин, сухбати ба ном ихтисосӣ ӯ бо раиси ТТЭ ХНИ ҳам марбути фаъолиятҳои сиёсии муҳочирони меҳнатии тоҷик аст. Аммо сатҳи мусохибаорӣ ва пурсишгариро дида, кас аз ояндаи ҷунин муҳочироне, ки ҳатто ба забони одӣи тоҷикӣ сухбат карда наметавонанд ва бо лаҳни даҳали омехтаи тоҷикию русӣ сухбат мекунанд, ноумед мешавад. Ба ҳар сурат, ба муҳтавои сухбати ин ҷуфти олуфта ва аз вазъи воқеии кишвар беҳабар иҷмолан тавачҷух мекунем:

1. Кабирӣ дар посух ба суоли аввалин ба ин мазмун, ки оё мухочирон дар ҳаёти сиёсии мамлакат аз тариқи интихобот ва дар симати вакил ширкат карда метавонанд, меғӯяд, ки бештари мухочирони меҳнатӣ насли чавон мебошанд ва онҳо нисбат ба сиёсат ва масоили сиёсӣ дидгоҳи худро доранд. Албатта, насли чавони мухочирони тоҷик, ки дар Русия машғули коранд, ҳақиқатан дар умуми сиёсӣ ва иҷтимоии кишварро доранд, аммо суоли матраҳ ин ҷост, ки аксарияти онҳо саводи кофӣ надоранд ва аз шинохти равандро муносири сиёсӣ, ки бар мабнои манофеи сиёсӣ ва иқтисодии баъзе доираҳои маҷмӯаҳои минтақавӣ ҷаҳонӣ ҷараён мегиранд, бархӯрдор нестанд. Бинобар ин, дар банду асорати гурӯҳҳои радикал ва тундравии динию мазҳабӣ афтида, ба таври нохудоғоҳ ба хидматкории созмонҳои террористӣ экстремистӣ табдил меёбанд. Ҳамин нуктазаъфи як иддаи бузурги мухочирони чавони тоҷик (манзур ноғоҳӣ, камдонишӣ ва беиттилоии онҳо)-ро мадди назар қарор дода, гурӯҳҳои маҷмӯаҳои ва созмонҳои зиддимиллӣ онҳоро ба тарафи ҳеш ҷазб карда, ба гирдобии мӯҷароҳои сиёсӣ мекашанд.

2. Тавре ки болотар ишора қардем, саводи сиёсӣ ва ҷаҳонбинии насли чавони мухочирони тоҷик маҳдуд аст ва аз ин маҳдудияти фикрию бинишӣ доираҳои бозигар васеъ истифода мебаранд. Дар даҳ соли ахир, агар иштибоҳ нашоавад, садҳо ва ҳазорон нафар аз насли чавони мо, ки ба Русия мухочират қардаанд, ҷаҳонбинии ифротӣ қасб қарда, масоилро дар доираи бинишҳои маҳдуди ҳурофотӣ матраҳ мекунад. Ин нуктаро аз тарзи биниш, шеваи навишт, лаҳни баррасӣ ва паҳши матолиби шабақаҳои иҷтимоӣ, масалан, Одинокласники метавон пай бурд. Мутаассифона, аксарияти мухочирони чавоне, ки дар шаҳрҳои Русия қору ғаъолият мекунад, бар асари бетаваҷҷуҳӣ ва ғазою муҳити носолими фикрию эҷодӣ ба доми мутаассибони мазҳабӣ меафтанд ва ба сабаби ноғоҳӣ ба мубаллиғони исломи сиёсӣ дар сатҳи ҳонаводаҳо табдил меёбанд. Нуғуз ва ҳузури ҳурофоту таассуби мазҳабӣ ба ҳаддест, ки ҷавонони мухочир ва ҳатто насли чавоноро, ки дар донишгоҳу донишқадаҳои ҳоричӣ (Авропою Амрико) қору таҳсил мекунад, сироят намудааст. Матолиб ва изҳори назарҳои баъзе ҷавонони дар Авропо ва Амрико қору ғаъолиятдоштаро дар шабақаҳои иҷтимоӣ мурур қарда, ба натиҷае расидан мумкин аст, ки доираҳои маҳсуси доҳилию ҳоричӣ барномаи ғустардаи мағзшӯии ҷавонон, ба вежа насли чавони мухочирро роҳандозӣ намуда, бо зехниёти онҳо бозӣ мекунад. Дар ғузашта истифода аз нерӯи ҷавонон барои доираҳои сиёсии нахзатӣ авлавияти барномавӣ ва асли стратегӣ будааст ва имрӯз элитаи фирории нахзатӣ аз ин политтехнология ба таври ҷиддӣ сӯи истифода мекунад. Аз ин рӯ, Кабирӣ дар суҳбат бо ронандаи овора, ки аз зумраи ҷавонони ғофил ва ҷалласавод маҳсуб меёбад, ба иштироки мухочирони меҳнатӣ дар умуми сиёсӣ таҳрик намуда, рӯи насли чавони мухочир, ки таҷрибаи сиёсӣ ва фикрӣ надорад, тамарқуз мекунад. Кабирӣ даъво пеш меоварад, ки ҷавонони мухочирони тоҷикро фиреб қардан душвор аст, дар ҳоле ки худ онҳоро бо ғазлғурушҳои, ширпароканиҳо ва пешдовариҳо фиреб мекунад ва худ ва барномарезҳои ҳизбиаш ҷазб менамояд. Ва ба ғунае нишон медиҳад, ки ҷи ғуна метавон ҷавони мухочирони тоҷикро бо ғазлғурушҳои ғул зад ва аз масири дурусти зиндагӣ мунаҳриф сохт.

1. Кабирӣ, ки ду маротиба вакили парлумони вақти Тоҷикистон буд, фаромӯш кардааст, ки солхост дар ҷумҳурии барномаи низомманди озоду шаффофи интиҳобот, ки аз Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон сарчашма мегирад, роҳандозӣ шудааст. Зимнан, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳобот озод аст ва ҳар шаҳрванди синни интиҳобидошта дар интиҳобот озодона ширкат меварзад, интиҳоб мекунад ва интиҳоб мешавад. Аз ҷумла, **моддаи 4 (Ҳукуки умумии интиҳобот)-и Қонуни конститутиони Ҷумҳурии**

ии
То
ҷ
икистон
“Дар
бораи
интиҳоботи

Ма
ҷ
лиси
Олии
Ҷ

ум
х
урии
То
ҷ
икистон”

гувоҳӣ медиҳад, ки ш
а
х

рвандони
Ҷ
ум
х

урии То
ҷ
икистон, ки синнашон то рӯзи интиҳобот ба 18 расидааст,
к

атъи назар аз мансубияташон ба миллат, наҷод,
ҷ
инс, забон, эъти
к

оди дин
ӣ
, мав
к
еи сиёс
ӣ

, вазъи и

ч

тимо

й

, та

х

силот ва дороии молу мулк

х

у

к

у

к

и интихоб кардан доранд. Бар асоси

моддаи 3 (Принсип

х

ои иштироки ша

х

рвандон дар интихобот)

-и

Конунҳои конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи интихоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, баробарии шахрвандон дар маъракаи интихоботӣ кафолат дода мешавад: “

Интихоботи вакилони Ма

ҷ

лиси

намояндагон

дар

асоси

х

у

к

у

к

и

умум

й

,

баробар

ва

бевосита

бо

овозди

х

ии

пин

х

он
й
ва
низоми
омехтаи
интихобот
сурат
мегирад

,
дар
он
х
е
ч
гуна
х
адди
нисоб
(
квота
)
му
к
аррар
карда
намешавад

.

Иштирок дар интихобот озод ва ихтиёрӣ мебошад". Аз хама муҳим, дар

м

оддаи 5

(Хукуки баробари интихобот)-и Конуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи интихоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон" интихобкунандагон дар интихобот дар асоси ҳукуки баробар иштирок меkunанд. Аз ҷониби дигар, барои пешбарӣ намудани номзадҳои вакилони Маҷлиси намояндагон ҳизбҳои сиёсӣ, инчунин шаҳрвандон бо роҳи худпешбарӣ ҳукук доранд (

моддаи 30-и

К

онуни
конститутсионии

Ч

ум

х

урии

То

ч

икистон

“Дар
бораи
интихоботи
Ма
ҷ
лиси
Олии
ҷ
ум
х
урии
То
ҷ
икистон”
).

Аз ин чост, ки хар нафари интихобкунанда ва интихобшаванда дар маъракаи интихоботӣ аз ҳукукҳои баробар бархӯрдор аст ва бо доштани имконот ва таҷрибаи сиёсӣ, илмӣ ва маданӣ насли ҷавон ҳам дар ин раванди сиёсӣ озодона ва бидуни мушкил иштирок карда метавонад. Бинобар ин, суҳанпардозиро ва гаппарониҳои Кабирӣ дар заминаи шарҳи масъалаҳои марбута аз қавонини мавҷудаи интихоботӣ беҳабар будани ӯро ба намоиш мегузорад.

2. Мусоҳиб Каримзода бо лафзи кӯчабозории дурушт суол меод, масъалаи Парлумони Тоҷикистонро матраҳ менамуд ва Кабирӣ дар посух мегуфт, ки Парлумони кишвар, дар ҳақиқат, ҳеҷ функсияи муҳимро иҷро намекунад. Ба иттиҳоди Кабирӣ, дар парлумони вақт ӯ ва ҷанд нафари дигар асоси баррасии тарҳи қавонин бахсу мунозираҳо мекарданд, аммо имрӯз ҷунин талошҳо ба назар намерасанд. Ҷи дар ҷамоне, ки Кабирӣ дар Парлумон ба ҳайси вақил ҷаъолият мекард ва ҷи имрӯз, ки Парлумон бидуни Кабирӣ ҷаъолият дорад, бахсу мунозираҳо сари лоиҳаи қонунҳо сурат мегиранд. Дигар ин ки ҳангоми баррасии тарҳи қонунҳо вақилони Маҷлиси намоёндагонӣ Маҷлиси Олӣ, ки аз ҳисоби аҳзоби ҳалқӣ-демократӣ, демократӣ, сотсиалистӣ ва аграрӣ ба парлумони қасбӣ роҳ ёфтаанд, бахс мекунанд. Гузашта аз ин, раҳбарони аҳзоби сиёсии кишвар доир ба масоили доғи рӯз изҳори назар менамоянд. Бинобар ин, наметавон Парлумони кишварро таҳқир қард ва аз сӯйи вақили собики туризмаоб, ноқоромад талаққӣ қард.

3. Бардоштани масъалаи ба Ҷумҳурии Халқии Ҷин баҳшидани як порча ҳоқи Тоҷикистон аз ҷониби Аҳмад Каримзода ва ба унвони суол ба Кабирӣ манзур қардани он, мисли ин ки амдан сурат гирифтааст. Аҳмад Каримзода ва шахси Кабирӣ, ки як мавқеъ ва як дидагоҳ доранд, аз масъала сӯйистифода қарда, тарафи Ҳукуматро дар қазияи ҷудо қардани замин ба Ҷин муқассир донистанд. Масъала саҳлу осон нест. Мо аз даъвиҳои Ҷин сари барғардонидани заминҳои таърихӣ бо дигар кишварҳо боҳабарем ва меоднем, ки аз тариқи даъвиҳои мушаххас ва манзур намудани далоили мувассас дар шакли қонунӣ Ҷумҳурии Ҷин аз ҷанд кишвари минтақа заминҳояшро бозпас гирифтааст. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳам бар асоси баррасии ҳамин гуна даъвиҳо пораи заминеро, ки таърихан ба Ҷин мутааллиқ будааст, бозғардонидааст. Бигзарем, ҳоло фурсати ҷунин иттиҳодоҳо нест ва Ҷин имрӯз ба сифати шарикӣ стратегии давлати мо, аз ин лиҳоз,

даъвоҳои мугризонае дар робита бо ин масъала окибатҳои нугувор дошта метавонанд. Аммо барои тими Кабирӣ ва ҳаммаслаканаш хассосияти бештар бахшидани масоил ва доғтар кардани онҳо муҳим аст ва дар ин росто аз ҳар имконияти расонаӣ ва матбуотӣ истифода меkunанд.

4. Дар посух ба суоли навбатии Каримзода, ки ба таъсиси Паймони миллӣ ва террористӣ хондани он аз ҷониби Додгоҳи Олии кишвар иртибот дошт, Кабирӣ назароти пешинашро ироа кард. Маълум аст, ки М. Кабирӣ бо даву гечи зиёд, даркӯбиҳои созмонҳои байналмилалӣ аврупоӣ ва бо ҷалби се созмони муҳолиф – Ҳамоҳангсозии Ҷунбиши ислохот ва рушд Шарофиддин Гадов, Ҳамоҳангсозии Анҷумани озодандешони тоҷик Алим Шерзамонов ва роҳбарии Анҷумани муҳоҷирони Осиёи Марказӣ дар Аврупо Илҳомҷон Ёқубзода 9 сентябри соли 2018 созмони ба ном Паймони миллии Тоҷикистонро таъсис дод. Аммо ба сабаби шинохтани симои воқеии раёбарияти нахзатӣ ва шахси Кабирӣ, созмони дигарӣ муҳолиф – Анҷумани неруҳои созанда (Додҷон Атовуллоев) аз пайвастан ба Ётилиф ва ба ном Паймони миллӣ (ИНОТ-2) канораҷӯӣ кард. Ин маъноӣ онро дорад, ки ТТЭ ЁНИ танҳо дар доираҳои маъдуди фирориёни муҳоҷир лонибдор дорад ва миёни дигар гурӯҳҳо ва созмонҳои хориҷӣ аз ётибори лӣддӣ бархӯрдор нест. Аз ин лост, ки Ётилофи Кабирӣ ётилофи муваффақе нахоҳад буд ва умри дарозе нахоҳад дошт, чаро ки ба он наatto тарафдорони имрӯзиаш наам ётимоди решаӣ ва бунёдӣ надоранд. Ба сухани дигар, Кабирӣ худхон ва оӣ аз хувиати миллӣ намеша меҳостааст, ки дар сафи пешии созмон ва наракатҳои муҳоҷири хориҷӣ бошад ва ин “ормон” ўро ба лону нолаш намонда, саранлом амалӣ гардид. Дар пушти ин қазия боз сармоягузори минтақавӣ ва созмонҳои манфиатдори ғарбӣ меистанд ва намияти молику сӣсӣ ТТЭ ЁНИ-ро, ки лоиҳа-проекти даромадноки онҳоост, дар хориҷ наам бар унда мегиранд.

2

Набояд фаромӯш кард, ки барои пардапӯш кардани ниятҳои бартарихонӣ, исломисозӣ, пулпарастӣ ва рифоҳталабӣ М. Кабирӣ, усулан аз василаҳои маъмули риёкорӣ сӣсӣву илтимой ва хилаи шаръӣ кор мегирад ва худро ҷунон вонамуд мекунад, ки фариштае дар қолбади инсонист. Ин «фаришта» бо муқаддасоти динӣ ва истилохоти муосири сӣсӣ -- Худо, дин, маънаб, Қуръон, Паёмбар, миллат, давлат, демократия, мардумсолорӣ, баробарӣ, бародарӣ, озодӣ, парламентаризм ва амсоли инҳо бозӣ карда, наар яки вожағони қалидиро дар лояш бо максадӣ ба даст овардани султа, қудрати сӣсӣ, нуфузи маданӣ ва неруи тильоратӣ сӯйистифода мекунад. Мусоҳибаҳо, суханрониҳо ва матолиби ў аз қорбурди вожағони болоӣ молотол аст ва тавассути политехнологияи навин ломеаро таъти фишори равонӣ, забонӣ ва сӣсӣ қарор додан меҳонад. Аммо ў нодоне беш нест ва дар пушти доираҳои ба ном демократу либерали гарбӣ ҳадафҳои

нопоки худро дунболагирӣ мекунад.

Ин сарлавҳаи мақоларо “Марде аз табори дурӯггӯён ва фарде аз табакаи босмачиён” номгузорӣ бояд кард, ки шармандаи олам шуда, дастовардҳои сулҳро беранг сохт, табаддулоти ҳарбӣ ташкил намуду онро сармоягузорӣ кард ва ҳамчун муши обзада ба хориҷи кишвар гурехт. Дар мавҳумоти ифротии худ гӯта зада, нахзатиҳо дарк намекунанд, ки ба деги душман равган мерезанд, иқтидори хориҷихоро боло мебаранд ва дар айни замон ба нуфузи тоҷик шакл доштанро талкин мекунанд, ки ин падида дар истилоҳоти сиёсӣ - «Ҳиёлати миллӣ» мегӯянд. Дар ҳамин ҷо агар ба шахсияти Кабирӣ назар афканем, мебинем, ки ин кӯтахандеши зехнӣ, чун одат кардааст ба неқӣ бо бадӣ ҷавоб диҳад, боз ба масири тафриқаандозиву ҷангчӯӣ ва сафсатафурӯшӣ баргашта, заминаи низоъӣ дохилии навро муҳайё сохтанист. Агар аз тарафи қоршиносони ҳодисаҳои таърихӣ дар ин мавзӯ ҳар чӣ бештар мақола ҷоп мегардиду симои воқеии ин кишри ҳам барои миллату дин ва ҳам барои тамоми башарият хатарнок ғош мегардид, нураналонур мебуд, зеро насли ҷавоне, ки баъд аз ин ба ҳаёти ғарбӣ ҷамъиятӣ ворид мегардад, бояд аз таъсири норавои нерӯҳои манфиатҷӯӣ нахзатӣ ва асҳоби онҳо дар амон бошад. Сониян, агар хоҳем, ки ҷомеаи тоҷикро як ҷомеаи пешқадам ва барои тамоми башарият намунавӣ муаррифӣ намоем, бояд дар мафкураи насли ҷавон танҳо арзишҳои созандаву замонавӣ ташаккул диҳем.

Дар мачмӯ, нуктаҳои, ки Кабирӣ дар мусохиба ишора мекунад, ҳамагӣ беасос ва муғризонаанд. Ў ба давлат ва Ҳукумати Тоҷикистон кина ва рашк дорад. Рашк ва кинаи ӯ аз он аст, ки халқ ва миллати тоҷик тарзи тафаккури ҳаробавари нахзатро напасируфт ва новобаста аз захираҳои талоши зиёд миёни ҷомеаи тоҷик маҳбубият пайдо накард. Барои чӣ? Барои он ки Кабирӣ ва фирориёни нахзатӣ пуштувонаи мардумӣ надоранд ва то он замон, ки тоҷик огоҳ аст, ин тоифа бар миллати азияткашидаи мо тасаллут пайдо нахоханд кард.

Ин тоифа мисли гулҳоеанд, ки ҳадафашон танҳо хӯрд

ану

ҷаридану

ошомидан

аст. Танзи ма

х

алл

ӣ

,

ки

ба

шахси

ра

х

бари

на

х
зат
й
муносиб
аст
,
х
усни
ма
к
таъи
навишта
буда
метавонад
:

Селобаи Ҷ вайронӣ дар нам-нами Файзобод,

Барзагове мечарад дар хам-хами Файзобод!

Назарзода Носир Чобир - доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, ходими пешбари илмии Ин
ституту
ом
ӯ
зиши
масъала
х
ои
давлат
х
ои
Осиё
ва
Аврупои
АИ
Ч

Т, 1

7 декабри соли 2019

[1] .Муханнас, яъне маслуки равонии нокисулак ва ахташуда.